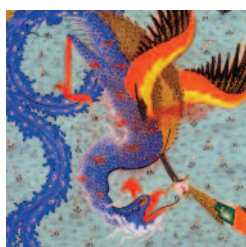
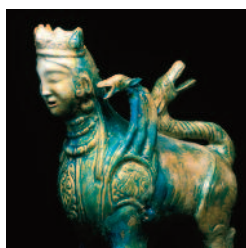

Fabelvæsner i islamisk kunst

I den islamiske kunst er fabelvæsnerne både gode og onde, hyggelige og uhyggelige, men først og fremmest er de sjove og inspirerende at se på. Desuden har de ofte en spændende historie at fortælle. I det følgende gives en kort beskrivelse af tre typer fabelvæsner fra den islamiske verdens kunst.

Den islamiske drage

Den islamiske drage har sit udspring i to forskellige traditioner, en centralasiatisk-kinesisk og en persisk-indoeuropæisk. Meget summarisk er den kinesiske drage et godt og lykkebringende væsen, der anses for at være årsag til torden og den frugtbringende regn. Den har også været et symbol på kejseren. Den indoeuropæiske drage, derimod, er den rene ondskab. Den menes at leve i golde, ufrugtbare bjerg egne og er forbundet med ild og tørke. I forskellige islamiske kunstværker optræder dragen snart som den østlige og snart som den vestlige.

Den islamiske sfinks

Sfinksen er et løve-lignende dyr med et menneskeligt hoved. Den eksisterede allerede længe før islam opstod, såvel i Egypten og i Grækenland, som i Persien. I den islamiske kunst ses sfinksen ofte i forbindelse med fyrstefremstillinger. Den har dog ingen entydig betydning. Udseendemæssigt er de islamiske sfinks som regel bevingede og udstyret med en hale, der ender i et drage- eller løvehoved. Sammensætningen af flere typer dyr er karakteristisk for mange fabelvæsner fra den islamiske kunst.

Simurghen eller fønixfuglen

Simurghen beskrives i islamiske sammenhænge som oftest, som en lykkebringende kæmpefugl med en farverig fjerdragt og en prægtig hale. Dens forhistorie er ikke helt klar, men i den persiske kunst efter 1300 afbildes simurghen gerne som den kinesiske *fenghuang* og forbindes i litteraturen med udødelighed, ligesom Fugl Fønix i Europa, der, når tiden var inde, brændte sig selv til døde, hvorpå en ny fønix opstod.

Gode spørgsmål – og svar

Hvor kommer den islamiske kunsts fabelvæsner fra?

En del af de islamiske fabelvæsner stammer fra oldtidens myter og fortællinger, men nogle kendes alene fra tidligere tiders billedlige fremstillinger. I mødet med fabeldyr fra fortidige, ofte længst forsvundne kulturer, lod de muslimske kunstnere sig inspirere og fortsatte traditionen med fabelvæsner i den islamiske kunst. Fantastiske skabninger overført gennem billedkunsten tæller blandt andre sfinkserne, harpyerne og grifferne. Disse væsner havde ingen direkte symbolværdi, men er oftest til stede i fyrstelige sammenhænge.

Er der billeder af fabelvæsner i Koranen?

Nej, der er ingen billeder af fabelvæsner i Koranen. Der er rent faktisk slet ingen billeder af levende væsner i Koranen – en tradition, man har opretholdt for at undgå afgudsdyrkelse samt for at modvirke kunstnernes fristelse til at måle deres arbejde med Guds skaberværk.

Findes der engle og dæmoner i den islamiske kunst?

Ja, der er masser af engle og dæmoner i den islamiske kunst. Flere islamiske engle er i øvrigt nært forbundne med dem, man kender fra jødedommen og kristendommen, blandt andre ærkeenglen Jibril (Gabriel), som formidler Koranen til Muhammad, og Israfil med trompeten, der vækker de døde på Dommens Dag. Andre er snarere at betragte som en slags feer med rod i folkelige traditioner. Dæmonerne (djinner og diver) optræder mange steder og i mange former. I den illustrerede persiske litteratur vises dæmoner oftest som halvnøgne og kraftigt behårede mandlige væsner med horn og hale.

SELVE OMVISNINGEN PÅ MUSEET:

Når eleverne vises rundt, vil vi se på en lang række fantastiske skabninger i den islamiske verdens kunst. Der vil også blive talt om historiske aspekter, og fra kunstværk til kunstværk vil brugsfunktionen og relevante kulturhistoriske emner blive taget op til diskussion.